

อัปเดตการละเมิดสิทธิเด็ก ในการชุมนุมและการแสดงออก
ในช่วงปี 2563-2564 ประจำเดือน สิงหาคม 2564

ในเดือนสิงหาคม 2564 มีการชุมนุมเกิดขึ้นทั่วประเทศ 165 ครั้ง มีการสลายการชุมนุมและกระชักรถไฟอย่างน้อย 10 ครั้ง ในเดือนนี้มีกลุ่มการชุมนุมที่เกิดขึ้นใหม่โดยใช้ชื่อว่า “กลุ่มทะลุแก๊ส” เป็นกลุ่มมวลชนที่แสดงออกโดยการตอบโต้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ใช้กำลังสลายการชุมนุม โดยมีจุดรวมตัวหลักอยู่ที่ บริเวณแยกดินแดง ถนนดินแดง-วิภาวดี กรุงเทพมหานคร โดยส่วนใหญ่กิจกรรมจะจบด้วยการที่ตำรวจควบคุมฝูงชนเข้าสลายการชุมนุมกระชักรถไฟและจับกุม ทำให้มีเด็กถูกดำเนินคดีอย่างน้อย 97 คน ใน 35 คดีในจำนวนนี้เป็นเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี อย่างน้อย 15 ราย ซึ่งเป็นการจับกุมดำเนินคดี 84 คน 25 คดี และออกหมายเรียกรับทราบข้อกล่าวหาและดำเนินคดี 13 คน 10 คดี และในจำนวนนี้ยังมีเด็กที่ได้รับบาดเจ็บจากการสลายการชุมนุม อย่างน้อย 20 คน ทำให้มีจำนวนเด็กที่ถูกดำเนินคดีจากการแสดงออกและการชุมนุมตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2563 ถึงเดือนสิงหาคม 2564 รวมอย่างน้อย 145 คน 94 คดี ซึ่งรายละเอียดในเดือนสิงหาคมมีดังนี้

- เด็กจำนวนอย่างน้อย 85 คน ถูกตั้งข้อหาฝ่าฝืน พ.ร.ก.ฉุกเฉิน
- เด็กจำนวนอย่างน้อย 2 คน ถูกตั้งข้อหา ต่อสู้ขัดขวางฯ โดยมีอาวุธ /ร่วมกัน ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 140
- เด็กจำนวนอย่างน้อย 29 คน ถูกตั้งข้อกล่าวหาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 215
- เด็กจำนวนอย่างน้อย 26 คน ถูกตั้งข้อกล่าวหาไม่เลิกตามคำสั่งเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 216
- เด็กจำนวนอย่างน้อย 4 คน ถูกตั้งข้อกล่าวหาทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 296 ประกอบมาตรา 289
- เด็กอย่างน้อย 2 คน ถูกตั้งข้อกล่าวหา ทำให้เสียทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 358
- เด็กอย่างน้อย 4 คนถูกตั้งข้อกล่าวหาผิดขวางทางสาธารณะตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 385
- เด็กอย่างน้อย 3 คนถูกตั้งข้อกล่าวหากระทำความผิดฐานฝ่าฝืน พ.ร.บ.โรคติดต่อ

- เด็กอย่างน้อย 3 คนถูกตั้งข้อกล่าวหาวางเพลิงเผาทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 217
- เด็กอย่างน้อย 8 คนถูกตั้งข้อกล่าวหาฆาตกรรมเปิดไว้ในครอบครอง
- เด็กอย่างน้อย 2 คนถูกตั้งข้อหาพกพาอาวุธไปในที่สาธารณะ โดยไม่มีเหตุอันควร
- รายละเอียดคดีในภาพรวม
 - เด็กจำนวน 8 คนถูกตั้งข้อหาหมิ่นพระบรมราชานุภาพ (ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112) ในจำนวน 8 คดี โดยมี 5 รายที่ถูกแจ้งความจากประชาชนทั่วไป และอีก 3 รายถูกเจ้าหน้าที่แจ้งความในข้อหาเผาพระบรมฉายาลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ และในจำนวนนี้มี 2 รายถูกแจ้งข้อหาจากการแสดงความคิดเห็นบนช่องทางออนไลน์ 1 รายถูกแจ้งพร้อมกับความผิดฐานฝ่าฝืน พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ ซึ่งในจำนวนนี้มีเด็กอายุน้อยที่สุด 2 รายคืออายุ 14 ปี
 - เด็กจำนวน 1 คนถูกตั้งข้อหา ยุยงปลุกปั่น (ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 116)
 - เด็กจำนวนอย่างน้อย 90 คนถูกตั้งข้อหาฝ่าฝืน พ.ร.ก.ฉุกเฉินและ 5 คนถูกตั้งข้อหาฝ่าฝืน พ.ร.ก.ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง
 - เด็กจำนวน 3 คนถูกตั้งข้อหาฐาน อั้งยี่, ช่องโจร (ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 209 และ มาตรา 210)

กระบวนการจับกุม

ในเดือนสิงหาคมมีการจับกุมเยาวชนโดยการออกหมายจับ จำนวน 3 คน ไม่มีหมายจับจากศาลจำนวน 81 คน ทำให้ลักษณะการจับกุมเยาวชนโดยไม่มีหมายจับตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2563 รวม 114 คน ในการจับกุมเดือนสิงหาคมโดยไม่มีหมายจับในลักษณะการสลายการชุมนุมหรือขอคืนพื้นที่ จำหน้าที่ตำรวจจะใช้กำลังเข้าจับกุมโดยมีอาวุธ กระบอง ปืนสำหรับยิงกระสุนยาง แก๊สน้ำตา รถฉีดน้ำแรงดันสูง ทำให้ในเดือนนี้มีเด็กที่ถูกจับกุมและได้รับบาดเจ็บอย่างน้อย 20 คน โดยเด็กที่ถูกจับกุมในวันที่ 20 และ 21 สิงหาคมให้ข้อมูลว่าในช่วงการจับกุมมี 3 คนถูกกดคอ 2 คนถูกยิงด้วยกระสุนยางเข้าบริเวณแก้มและขาโดยถูกนำตัวไปโรงพยาบาล ทั้งนี้ยังมีเด็กที่บาดเจ็บหนักจากการด่าสลายการชุมนุม ในวันที่ 15 สิงหาคม มีรอยบาดแผลจากการถูกยิงด้วยกระสุนยางรวม 6 จุดทั่วร่างกาย การจับกุมทุกครั้ง พบว่าเจ้าหน้าที่ไม่ได้มีการตรวจสอบว่าผู้จับกุมเป็นเยาวชนหรือไม่ ทำให้เยาวชนถูกควบคุมตัวรวมกับผู้ถูกจับกุมที่เป็นผู้ใหญ่ และมักถูกใส่เครื่องพันธนาการเช่นเดียวกัน และบางกรณีเด็กที่ได้รับบาดเจ็บไม่ได้ถูกนำตัวไปยังโรงพยาบาลโดยทันที ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นการจับกุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่เมื่อไปตรวจสอบการจับกุมที่ศาลเยาวชนฯ ศาลกลับมีคำสั่งว่าเป็นการจับกุมโดยชอบด้วยกฎหมายทั้งหมด ทำให้มีข้อกังขาว่าศาลเยาวชนฯ ได้ทำหน้าที่เป็นกลไกในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนหรือไม่ จากการติดตามพบว่าในเดือนนี้มีเยาวชน 1 ราย ถูกนำตัวไปทำบันทึกจับกุมที่กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 1 (บก.ตชด. ภาค 1) จังหวัดปทุมธานี และ 57

ราย ถูกนำตัวไปทำบันทึกจับกุมที่กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด (บช.ปส.) ซึ่งไม่ใช่สถานที่ควบคุมตัวตามกฎหมายโดยปกติ

การละเมิดสิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรม

- หลังรับทราบข้อกล่าวหา กฎหมายกำหนดให้เยาวชนและครอบครัวต้องนัดพบพนักงานคุมประพฤติ เพื่อสืบเสาะประวัติที่สถานพินิจฯ ประมาณ 2-3 ครั้ง สร้างภาระให้กับทั้งเยาวชนและครอบครัว ในขณะที่ผู้ใหญ่ไม่ต้องเผชิญกระบวนการดังกล่าว
- หลังจากได้รับการประกันตัว ในชั้นก่อนฟ้อง เยาวชนต้องรายงานตัวต่อศาลตามนัดเดือนละ 1 ครั้ง จำนวน 2-3 นัด มีนัดสืบเสาะประวัติเยาวชนและครอบครัวที่สถานพินิจฯ ประมาณ 2-3 ครั้ง และนัดพบศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำของศาลเยาวชนและครอบครัว อีกอย่างน้อย 2-3 ครั้ง ขึ้นอยู่กับรูปแบบกิจกรรมที่ศาลเยาวชนฯ ออกแบบ ซึ่งคดีที่เกิดจากการร่วมชุมนุมหรือทำกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์นั้น แท้จริงเป็นการใช้เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ หลักสิทธิมนุษยชนและพันธกรณีระหว่างประเทศ ที่รัฐต้องคุ้มครองและส่งเสริมโดยไม่จำกัดหาเหตุการกระทำความผิดและวิเคราะห์สภาพปัญหาของเยาวชน และครอบครัวเพื่อแก้ไข
- การเข้าสู่มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา กฎหมายกำหนดว่าต้องไม่เคยถูกดำเนินคดีอาญาในคดีอื่น และเยาวชนต้อง “สำนึกผิด” แต่ลักษณะการดำเนินคดีการเมืองต่อเยาวชน เจ้าหน้าที่มีแนวโน้มที่จะเลือกดำเนินคดีเฉพาะบุคคลจำนวนหนึ่งที่ตกเป็น “เป้าหมาย” จับตาของเจ้าหน้าที่รัฐ ทำให้เยาวชนอย่างน้อย 15 ราย ถูกดำเนินคดีมากกว่าหนึ่งคดี
- เยาวชนหลายรายให้ข้อมูลว่าหลังจากถูกดำเนินคดีความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวแยลง

การละเมิดสิทธิเด็กอื่น ๆ

- ช่วงระหว่างวันที่ 8-9 สิงหาคม 2564 มีการรายงานและเผยแพร่ในสื่อออนไลน์เกี่ยวกับเอกสาร ซึ่งจัดทำโดยกองบังคับการตำรวจตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2564 ระบุรายชื่อของบุคคลที่รัฐบาลไทยต้องเฝ้าจับตามอง หรือ Watchlist ทั้งหมด 183 คน เป็นเด็กและเยาวชน 6 คน โดยมี 4 คน ปรากฏว่าเป็นผู้ถูกดำเนินคดีด้วยความผิดฐานหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ และอีก 2 คนถูกดำเนินคดีด้วยความผิดตามประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินร้ายแรง ยิ่งไปกว่านั้น เอกสารดังกล่าวถูกนำไปเผยแพร่ต่อและเกิดการคุกคามเด็กและเยาวชนที่มีรายชื่ออยู่ในเอกสารดังกล่าวในทางสื่อออนไลน์และไม่อาจคาดหมายรัฐบาลไทยจะดำเนินตรวจสอบหรือดำเนินมาตรการใดกับบุคคลที่มีรายชื่ออยู่ใน Watchlist ข้างต้น